31993R0696

30.3.1993. *EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS* L 76/1

PADOMES REGULA (EEK) Nr. 696/93

(1993. gada 15. marts)

par statistikas vienībām ražošanas sistēmas novērošanai un analīzei Kopienā

EIROPAS KOPIENU PADOME,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 100.a pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ([1]),

sadarbībā ar Eiropas Parlamentu ([2]),

ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([3]),

tā kā iekšējā tirgus darbībai ir vajadzīgi statistikas standarti, kas piemērojami vienību identificēšanai, kā arī valstu un Kopienas statistikas savākšanai, nosūtīšanai un publicēšanai, lai nodrošinātu uzņēmumiem, finanšu iestādēm, valdībām un visiem citiem iekšējā tirgus dalībniekiem pieeju ticamai un salīdzināmai informācijai;

tā kā statistikas informācija par ražošanas sistēmu būs vajadzīga uzņēmumiem, lai novērtētu savu konkurētspēju, un noderīga Kopienas iestādēm, lai novērstu konkurences izkropļojumus;

tā kā saskaņā ar subsidiaritātes principu kopīgu statistikas normu izstrāde, kas ļauj veidot saskaņotus datus, ir darbība, kuru var efektīvi veikt tikai Kopienā un tā kā minētās normas piemēros katrā dalībvalstī to iestāžu un struktūru uzraudzībā, kas atbild par oficiālās statistikas apkopošanu;

tā kā vienīgi tad, ja dalībvalstis izmantos statistikas vienību kopīgās definīcijas, būs iespējams ātri un elastīgi sniegt saskaņotu statistikas informāciju, kas ir ticama un detalizēta atbilstīgi iekšējā tirgus pārvaldības vajadzībām;

tā kā būtu jāparedz, lai dalībvalstis īpašu prasību izpildei varētu savā valsts nomenklatūrā saglabāt vai ieviest citas statistikas vienības ražošanas sistēmas novērošanai un analīzei;

tā kā to statistikas vienību izvēli, kas izmantojamas konkrētā izmeklēšanā vai analīzē, nosaka īpašos tekstos;

tā kā, lai izmantotu saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju Eiropas Kopienās, še turpmāk *NACE Rev. 1*, kas paredzēta Regulā (EEK) Nr. 3037/90 ([4]), un lai piemērotu Eiropas integrēto tautsaimniecības pārskatu sistēmu (*ESA*), ir vajadzīgas statistikas vienību standarta definīcijas reģistriem, apsekojumiem un statistikas noformēšanai un analīzei;

tā kā komiteja, kas izveidota ar Regulu (EEK) Nr. 3037/90, ir kompetenta "izstrādāt statistikas vienību klasifikācijas pamatnostādnes saskaņā ar *NACE Rev. 1*", taču vienības ir jādefinē citur;

tā kā ir ļoti svarīgi, lai statistikas vienības, kas klasificētas saskaņā ar *NACE Rev. 1*, definētu vienādi visās dalībvalstīs, lai nodrošinātu atbilstīgas valsts un Kopienas statistikas salīdzināmību;

tā kā ir vēlams ierobežot ražošanas sistēmā izmantoto statistikas vienību skaitu;

([1]) OV C 267, 16.10.1992., 3. lpp.
([2]) OV C 337, 21.12.1992. un 1993. gada 10. februāra lēmums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).
([3]) OV C 19, 25.1.1993., 60. lpp.
([4]) OV L 293, 24.10.1990., 1. lpp.

tā kā saimnieciskās statistikas starptautiskajai salīdzināmībai ir vajadzīgs, lai dalībvalstis un Kopienas iestādes izmantotu statistikas vienības, kas ir tieši saistītas ar aprakstiem, kuri ir iekļauti ANO saimniecības nozaru starptautiskās klasifikācijas (*ISIC REV 3*) ievadā un ANO tautsaimniecības pārskatu sistēmas dokumentos;

tā kā ražošanas sistēmu veido visi subjekti, kas ir iesaistīti ražošanā, un visas šo subjektu veiktās saimnieciskās un finanšu darbības;

tā kā šo vienību stingras piemērošanas ieviešanai visā Kopienā ir vajadzīgs pārejas laiks,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Ar šo izveido statistikas vienību sarakstu (še turpmāk "ražošanas sistēmas statistikas vienības"), kas iekļauts šīs regulas pielikumā, kopā ar izmantotajiem kritērijiem, vienību definīcijām un paskaidrojumiem.

2. pants

Dalībvalstis un Komisija izmanto ražošanas sistēmas statistikas vienību definīcijas, lai identificētu vienības nolūkā savākt, nosūtīt, publicēt un analizēt statistikas datus par ražošanas sistēmu, jo īpaši datus saistībā ar *NACE Rev. 1*.

3. pants

No 1994. gada 1. janvāra 2. pantā minētajiem mērķiem dalībvalstis izmanto 1. pantā minētās definīcijas statistikai, kas attiecas uz situācijām pēc minētā datuma.

4. pants

1. Pārejas laikā, kas ilgst no 1994. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim, dalībvalsts drīkst attiecībā uz statistiku, kura saistīta ar attiecīgo laikposmu, izmantot ražošanas sistēmas statistikas vienības, kas nav noteiktas 1. pantā. Šādos gadījumos statistikas datus, ko jānosūta Komisijai pārejas laikā, pielāgo un nosūta pēc iespējas atbilstīgi pielikumam.

2. Izņēmuma gadījumos Komisija drīkst pēc dalībvalsts lūguma un pienācīgi pamatotu tehnisku vai praktisku iemeslu dēļ pagarināt pārejas laiku ne ilgāk kā līdz 1997. gada 31. decembrim.

5. pants

Pēc 4. pantā minētā pārejas laika beigām Komisija drīkst, ievērojot 6. pantā noteikto procedūru, atļaut dalībvalstij izmantot citas ražošanas sistēmas statistikas vienības.

6. pants

Šīs regulas piemērošanas pasākumus, tostarp pasākumus, lai pielāgotos ekonomikas un tehnikas attīstībai, jo īpaši attiecībā uz ražošanas sistēmas statistikas vienībām, izmantotajiem kritērijiem un pielikumā precizētajām definīcijām, nosaka saskaņā ar 7. pantā noteikto procedūru.

7. pants

1. Komisijas pārstāvis iesniedz Statistikas programmas komitejai, kas izveidota ar Lēmumu 89/382/EEK, *Euratom* [1], veicamo pasākumu projektu. Komiteja sniedz savu atzinumu par projektu termiņā, ko var noteikt priekšsēdētājs atkarībā no jautājuma steidzamības. Atzinumu sniedz ar balsu vairākumu, kā noteikts Līguma 148. panta 2. punktā attiecībā uz lēmumiem, kurus Padomei ierosina pieņemt pēc Komisijas priekšlikuma. Dalībvalstu pārstāvju balsis komitejā skaita, kā noteikts iepriekšminētajā pantā. Priekšsēdētājs nebalso.

2. Komisija pieņem pasākumus, ko piemēro uzreiz. Ja šie pasākumi tomēr nesaskan ar komitejas atzinumu, tad Komisija tos tūlīt dara zināmus Padomei. Tādā gadījumā Komisija uz trim mēnešiem no paziņošanas dienas atliek to pasākumu piemērošanu, par kuriem tā pieņēmusi lēmumu.

[1] OV L 181, 28.6.1989., 47. lpp.

3. Padome, balsojot ar kvalificētu balsu vairākumu, var pieņemt atšķirīgu lēmumu iepriekšējā punktā minētajā termiņā.

8. pants

Ražošanas sistēmas statistikas vienības, kas minētas Kopienas tiesību aktā, kurš reglamentē Kopienas statistiku, interpretē saskaņā ar šīs regulas jēdzieniem un terminoloģiju.

9. pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 1993. gada 15. martā

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs
M. JELVED

PIELIKUMS

RAŽOŠANAS SISTĒMAS STATISTIKAS VIENĪBAS KOPIENĀ

I IEDAĻA

Vienību saraksts

Ražošanas sistēmas statistikas vienību saraksts ir šāds:

A. uzņēmums;

B. institucionāla vienība;

C. uzņēmumu grupa;

D. darbības veida vienība (DVV);

E. viendabīgās ražošanas vienība (VRV);

F. vietējā vienība;

G. vietējā darbības veida vienība (vietējā DVV);

H. vietējā viendabīgās ražošanas vienība (vietējā VRV).

II IEDAĻA

Izmantotie kritēriji

Šajā regulā statistikas vienības definē, pamatojoties uz trim kritērijiem. Šo kritēriju relatīvais nozīmīgums ir atkarīgs no attiecīgā vienības veida.

A. *Juridiskie, grāmatvedības vai organizatoriskie kritēriji*

1. Lai definētu vienības, kas ekonomikā ir atzīstamas un atpazīstamas, ir jāpiemēro juridiski vai institucionāli kritēriji. Dažos gadījumos juridiski nošķirtas vienības ir jāgrupē kopā, jo tās nav pietiekami autonomas savā organizācijā. Lai definētu dažus vienību veidus, ir jāpiemēro arī grāmatvedības vai finansiāli kritēriji.

2. Lai izveidotu uzņēmuma vienību, izmanto juridiskas vienības, kas pilnībā vai daļēji veic ražošanas darbību.

3. Juridiskas vienības ietver:

   — juridiskas personas, kuru pastāvēšana ir atzīta ar likumu, neatkarīgi no personām vai iestādēm, kurām tās var piederēt vai kuru dalībnieki tās var būt,

   — fiziskas personas, kas katra atsevišķi ir iesaistītas saimnieciskā darbībā.

4. Juridiska vienība vienmēr pati par sevi vai dažreiz kopā ar citām juridiskām vienībām veido juridisko pamatu statistikas vienībai, ko pazīst kā "uzņēmumu".

B. *Ģeogrāfiskie kritēriji*

1. Vienībai var būt ģeogrāfiskas norādes. Nošķir vietējus, reģionālus, valsts, Kopienas un pasaules līmeņa apgabalus.

2. Vietējais līmenis šeit nozīmē teritoriju, kas atbilst "vismazākajam administratīvajam apgabalam": "*commune/gemeente*" Beļģijā; "*kommune*" Dānijā; "*Gemeinde*" Vācijā; "*demos*" vai "*koinotis*" Grieķijā; "*municipio*" Spānijā; "*commune*" Francijā; "*DED/ward*" Īrijā; "*comune*" Itālijā; "*commune*" Luksemburgā; "*gemeente*" Nīderlandē; "*concelho*" Portugālē un "*ward*" Apvienotajā Karalistē.

3. Reģionālos līmeņus nosaka pēc statistikas teritoriālo vienību nomenklatūras (*NUTS*), kas nošķir trīs līmeņus (I, II, III).

4. Novērošanas un analītiskās vienības nosaka tā, lai datus varētu noteikt vispirms katrai dalībvalstij un lai šos datus varētu kombinēt tā, lai savukārt iegūtu datus par visu Kopienu vai lielākiem apgabaliem.

5. Noteikumiem attiecībā uz ģeogrāfiskajiem kritērijiem ir jābūt tādiem, lai varētu veikt konsolidāciju un izvairīties no divkāršas uzskaites un noklusētiem faktiem.

C. *Darbības kritēriji*

1. Var uzskatīt, ka ražošanas darbība – še turpmāk "darbība" – notiek tad, ja apvieno tādus resursus kā iekārtas, darbaspēks, ražošanas tehnika, informācijas tīkls vai produkti, kā rezultātā tiek radītas īpašas preces vai pakalpojumi. Darbību raksturo ieguldītie produkti (preču vai pakalpojumu), ražošanas process un saražotie produkti.

2. Darbības nosaka, atsaucoties uz īpašu *NACE Rev. 1* līmeni.

3. Ja vienība veic vairāk nekā vienu darbību, tad visas darbības, kas nav palīgdarbības, sarindo saskaņā ar pievienoto bruto vērtību to radītajās faktoru izmaksās. Nošķir galveno darbību un sekundārās darbības.

4. Ja nav pieejami dati par pievienoto vērtību, ir jāizmanto citi kritēriji, piemēram, nodarbinātība, algu saraksti, apgrozījums un aktīvi, lai iegūtu cik vien iespējams tuvāku klasifikācijas saskaņošanu, kas būtu iegūta, pamatojoties uz pievienoto vērtību.

5. Vienības klasificē pēc to darbībām. Ja viena darbība veido vairāk nekā 50 % no pievienotās vērtības, tas nosaka vienības klasifikāciju. Visos citos gadījumos ir jāievēro klasifikācijas noteikumi. Klasifikāciju veic posmos no augstākās apkopojuma pakāpes, kas ir iedaļa (viens burts), līdz klasei (četri cipari), caur nodaļu (divi cipari) un grupu (trīs cipari). Klasifikācijai katrā līmenī ir jāatbilst iepriekšējam līmenim. Statistikas programmu komiteja, kas minēta Regulas (EEK) Nr. 3037/90 7. pantā, ir kompetenta šajā jomā.

6. Galvenās un sekundārās darbības atbalsta palīgdarbības, piemēram, administrēšana, grāmatvedība, datu apstrāde, procesa uzraudzība, iepirkumi, pārdošana un tirgū laišana, uzglabāšana, labošana, pārvadāšana un remonts.

Šīs palīgdarbības vienībā veic, lai vienība varētu ražot preces un pakalpojumus trešām personām vai lai atvieglotu šo ražošanu. Palīgdarbību produktus pašus nepiegādā trešām personām.

7. Palīgdarbību jēdziens ir izstrādāts IV B. iedaļā.

III IEDAĻA

Vienību definīcijas un katrai vienībai īpaši paskaidrojumi

A. *Uzņēmums*

Uzņēmums ir vismazākais juridisko vienību apkopojums, kas ir organizatoriska vienība, kura ražo preces vai pakalpojumus un kurai ir noteikta autonomijas pakāpe lēmumu pieņemšanā, jo īpaši attiecībā uz tās pašreizējo līdzekļu piešķiršanu. Uzņēmums veic vienu vai vairākas darbības vienā vai vairākās vietās. Uzņēmums var būt viena juridiskā vienība.

Paskaidrojums

Tādējādi definēts uzņēmums ir ekonomiska vienība, kas tādēļ var noteiktos apstākļos atbilst vairāku juridisku vienību grupējumam. Dažas juridiskās vienības patiesībā veic darbības vienīgi citām juridiskām vienībām, un to pastāvēšanu var izskaidrot tikai ar administratīviem faktoriem (piemēram, nodokļu dēļ), un tām nav ekonomiskas nozīmes. Liela daļa juridisko vienību, kurās nav nodarbināti cilvēki, arī pieder šai kategorijai. Daudzos gadījumos šo juridisko vienību darbības būtu jāuzskata par tās juridiskās mātes vienības palīgdarbībām, kuru tās apkalpo, kurai tās pieder un kurai tām ir jābūt pievienotām, veidojot uzņēmumu, ko izmanto saimnieciskajai analīzei.

B. *Institucionālā vienība*

Institucionālā vienība ir vienkāršs saimniecisko lēmumu pieņemšanas centrs, ko raksturo darbības vienveidība un lēmumu pieņemšanas autonomija, izpildot tās galveno funkciju. Uzskata, ka vienība veido institucionālu vienību, ja tai piemīt lēmumu pieņemšanas autonomija attiecībā uz savu galveno funkciju un ja tā veic pilnīgu uzskaiti.

— Lai uzskatītu, ka vienībai ir lēmumu pieņemšanas autonomija attiecībā uz savu galveno funkciju, tai ir jābūt atbildīgai un jāatskaitās par pieņemtajiem lēmumiem un darbībām.

— Lai uzskatītu, ka vienība veic pilnīgu uzskaiti, tai ir jāveic grāmatvedības uzskaite, kas aptver visus tās saimnieciskos un finanšu darījumus, kurus tā veikusi grāmatvedības pārskata periodā, kā arī jāatspoguļo aktīvu un pasīvu bilance.

Paskaidrojumi

1. Korporatīvo uzņēmumu nozarē uzņēmums atbilst institucionālai vienībai, ko izmanto *ESA*. Valsts un privāto bezpeļņas iestāžu nozarēs arī pastāv līdzīgas institucionālās vienības. Institucionālā vienība mājsaimniecības nozarē attiecas uz visām mājsaimniecību darbībām, savukārt terminu "uzņēmums" attiecina vienīgi uz to ražošanas darbībām.

2. Šo noteikumu piemērošanas rezultātā attiecībā uz vienībām, kam skaidri nepiemīt abas institucionālās vienības īpašības, rodas šādi risinājumi:

   a) mājsaimniecībām vienmēr ir lēmumu pieņemšanas autonomija, un tādēļ tām jābūt institucionālām vienībām, lai gan tās neveic pilnīgu uzskaiti;

   b) vienības, kas neveic pilnīgu uzskaiti, apvieno ar institucionālām vienībām, kuru uzskaitē ir integrēta to daļējā uzskaite;

   c) vienības, kam, veicot pilnīgu uzskaiti, nav lēmumu pieņemšanas autonomijas, izpildot savu galveno funkciju, apvieno ar vienībām, kuras tās kontrolē;

   d) vienības, kas atbilst institucionālas vienības definīcijai, uzskata par tādām, pat ja tās nepublicē savus pārskatus;

   e) vienības, kas veido uzņēmumu grupas daļu un veic pilnīgu uzskaiti, uzskata par institucionālām vienībām, pat ja tās ir faktiski, ja ne juridiski, atteikušās no daļas savas lēmumu pieņemšanas autonomijas par labu galvenajai iestādei (mātes uzņēmumam), kurš atbild par grupas vispārējo vadību. Mātes uzņēmumu pašu uzskata par institucionālu vienību, kas ir neatkarīga no vienībām, kuras tas kontrolē.

3. Par institucionālām vienībām uzskata šādas:

   — vienības, kas veic pilnīgu uzskaiti un kam ir lēmumu pieņemšanas autonomija:

      a) privātas un valsts kapitālsabiedrības, publiskas korporācijas;

      b) kooperatīvi vai personālsabiedrības, kas atzītas par neatkarīgām juridiskām vienībām;

      c) publiski uzņēmumi, ko, pamatojoties uz īpašiem tiesību aktiem, atzīst par neatkarīgām juridiskām vienībām;

      d) bezpeļņas iestādes, ko atzīst par neatkarīgām juridiskām vienībām;

      e) valsts aģentūras,

   — vienības, kas veic pilnīgu uzskaiti un ko pēc vienošanās uzskata par tādām, kurām ir lēmumu pieņemšanas autonomija:

      f) kvazikapitālsabiedrības: individuālie komersanti, personālsabiedrības un publiski uzņēmumi, kas nav uzskaitīti a), b) un c) punktā, ciktāl to saimniecisko un finanšu darbību var nodalīt no to īpašnieku darbības, un ciktāl tā atgādina kapitālsabiedrības darbību,

   — vienības, kuras ne vienmēr veic pilnīgu uzskaiti, bet kuras pēc vienošanās uzskata par tādām, kam ir lēmumu pieņemšanas autonomija:

      g) mājsaimniecības.

C. *Uzņēmumu grupa*

Uzņēmumu grupa ir uzņēmumu apvienība, ko vieno juridiskas un/vai finansiālas saiknes. Uzņēmumu grupai var būt vairāki lēmumu pieņemšanas centru, jo īpaši attiecībā uz ražošanas, pārdošanas un peļņas politiku. Tā var centralizēt dažus finanšu vadības un nodokļu aspektus. Tā ir ekonomiska vienība, kas ir pilnvarota izdarīt izvēles, jo īpaši attiecībā uz vienībām, kuras to veido.

Paskaidrojumi

1. Noteiktiem novērojumiem un analīzei dažkārt noder un vajag izpētīt saiknes konkrētu uzņēmumu starpā un sagrupēt kopā tos, kam savā starpā ir stipras saites.

   Ir uzsākti, bet vēl nav pabeigti vairāki uzdevumi saistībā ar uzņēmumu grupas jēdzienu. To definē šeit, sākot ar vienotas grāmatvedības grupas jēdzienu, kas izklāstīts Padomes Septītajā direktīvā 83/349/EEK (OV L 193, 18.7.1983., 1. lpp.). Šī direktīva pirmo reizi stājās spēkā attiecībā uz konsolidētiem pārskatiem tajā finanšu gadā, kas sākās 1990. gadā. Direktīva 90/605/EEK (OV L 317, 16.11.1990., 60. lpp.) paplašināja Septītās direktīvas piemērošanas jomu.

2. Septītās direktīvas nozīmē uzskata, ka grupa pastāv tad, ja 20 % kapitāla vai balsstiesību pieder citam uzņēmumam, vai atrodas tā kontrolē. Vērā ir jāņem noteikumi attiecībā uz direktoru iecelšanas pilnvaru kontroli. Papildus finansiālai (vairākuma) kontrolei, mērķis ir ņemt vērā patieso kontroles atrašanās vietu.

3. Definīcija šādā formā nav piemērota statistikas analīzei, jo "vienota grāmatvedības grupa" neveido savstarpēji izslēdzošas, papildinošas uzņēmumu grupas. Statistikas vienība, ko pazīst kā "uzņēmumu grupu", pamatojoties uz "vienotas grāmatvedības grupas" jēdzienu, ir jādefinē, piemērojot šādus grozījumus:

   — aplūkot vienotas grāmatvedības grupas visaugstākajā konsolidācijas līmenī (grupas vadība),

   — iekļaut uzņēmumu grupā vienības, kuru uzskaite ir pilnībā integrēta konsolidētās uzņēmējsabiedrības uzskaitē,

   — pievienot vairākumam pakļautās vienības, kuru uzskaite nav iekļauta vispārējā konsolidācijā, piemērojot vienu no kritērijiem, kas pieļauti Septītajā direktīvā, t.i., darbības veida atšķirības vai mazs relatīvais lielums,

   — neņemt vērā pagaidu saiknes, kas ilgst ne vairāk kā vienu gadu.

4. Uzņēmumu grupa ir uzņēmumu kopums, ko kontrolē grupas vadība. Grupas vadība ir juridiskā mātes vienība, ko tieši vai netieši nekontrolē jebkāda cita juridiskā vienība. Meitas uzņēmuma meitas uzņēmumus uzskata par mātes uzņēmuma meitas uzņēmumiem. Tomēr pastāv dažas kooperatīvo vai savstarpējo apvienību formas, kur mātes uzņēmums faktiski pieder grupas vienībām.

5. Uzņēmumu grupas bieži saista dažādu veidu saiknes, piemēram, īpašumtiesības, kontrolpakete un vadība. Šīs vienības bieži ir saistītas ar tās pašas ģimenes vairāku dažādu paaudžu vienībām. Uzņēmumu grupas vienība bieži atbilst konglomerātam, ko apvieno sarežģītu attiecību tīkls, un bieži vien attiecas uz ļoti plašu darbību sfēru. Uzņēmumu grupās var identificēt apakšgrupas.

6. Ir lietderīgi atzīt visas (vairākuma un mazākuma) saiknes starp grupas vadību un kontrolē esošo uzņēmumu ar meitas uzņēmumu un meitas apakšuzņēmumu tīkla starpniecību. Tas ļauj aprakstīt grupas organizāciju pilnībā.

7. Ņemot vērā dažādu ar grāmatvedību saistītu direktīvu ietekmi, vienmēr būtu jāmēģina nošķirt grupas pamata vienības, kas pieder nefinanšu uzņēmumiem, un vienības, kuras jāklasificē kā finanšu iestādes. Finanšu iestāžu gadījumā ir jānošķir vienības, kas ir kredītiestādes, un tās, kuras ir apdrošināšanas uzņēmumi. Dažas uzņēmumu grupas aptver visu pasauli, taču tās ir jāanalizē saistībā ar Kopienas ekonomisko teritoriju un katras dalībvalsts ekonomisko teritoriju.

8. Uzņēmumu grupas vienība ir jo īpaši noderīga finansiālai analīzei un uzņēmējsabiedrību stratēģijas izpētei, taču ir pārāk daudzveidīga un nestabila, lai to pieņemtu kā galveno novērošanas un analīzes vienību, kas paliek uzņēmums. To izmanto noteiktas informācijas apkopošanai un pasniegšanai.

D. *Darbības veida vienība (DVV)*

Darbības veida vienība (DVV) apvieno visas uzņēmuma daļas, kas palīdz veikt darbību *NACE Rev. 1* klases līmenī (četri cipari), un atbilst vienai vai vairākām uzņēmuma operatīvajām apakšnodaļām. Uzņēmuma informācijas sistēmai ir jāspēj norādīt vai aprēķināt katrai DVV vismaz ražošanas vērtību, starpposma patēriņu, darbaspēka izmaksas, darbības rezultātu un nodarbinātību, un bruto pamatkapitāla veidošanos.

Paskaidrojumi

1. DVV izstrādāja kā novērojamo vienību, lai ar darbību uzlabotu statistikas pārskatu rezultātu viendabīgumu un līdz ar to arī šo rezultātu starptautisko salīdzināmību, jo uzņēmumu līmenī dažādus horizontālās un vertikālās integrācijas veidus var novērot gan valsts, gan starptautiskā līmenī. Vienību, kas veic tikai palīgdarbības uzņēmumam, kuram tā pieder, nevar uzskatīt par atsevišķu DVV. DVV faktiski atbilst operatīvajai definīcijai, kas iekļauta *ISIC Rev. 3* ievada 96. pantā.

2. DVV, uz ko attiecas konkrēta *NACE Rev. 1* klasifikācijas sistēmas pozīcija, var ražot produktus ārpus viendabīgās grupas, pamatojoties uz sekundārām darbībām, kuras ir ar tām saistītas un ko nevar atsevišķi identificēt pieejamos uzskaites dokumentos. Pretēji tam, DVV, kas klasificētas konkrētā klasifikācijas sistēmas pozīcijā, pamatojoties uz galveno darbību, neražo konkrētu produktu viendabīgu grupu pilnīgu izlaidi, jo tos pašus produktus var ražot, veicot tādu DVV sekundārās darbības, uz kurām attiecas kāda cita klasifikācijas pozīcija.

3. Uzņēmumu iekšējo uzskaiti (piemēram, peļņas vai izmaksu centrus) bieži vien izstrādā saskaņā ar kritērijiem, kas ir tuvi: darbības jēdzienam. Tie palīdz piegādāt datus DVV līmenī, lai varētu tos ievērot.

4. Visas uzņēmuma palīgdarbību izmaksas ir jāattiecina uz galvenajām un sekundārajām darbībām, un līdz ar to – uz DVV, kas novērotas uzņēmumā.

E. *Viendabīgās ražošanas vienība (VRV)*

Viendabīgās ražošanas vienību (VRV) raksturo viena darbība, ko identificē pēc tās viendabīgajām ielaidēm, ražošanas procesa un izlaidēm. Pašus produktus, kas veido ielaides un izlaides, atšķir pēc to fiziskajām īpašībām un tiktāl, ciktāl tie ir pārstrādāti, kā arī pēc izmantotās ražošanas tehnikas, atsaucoties uz produktu klasifikāciju. Viendabīgās ražošanas vienība var atbilst institucionālai vienībai vai tās daļai; no otras puses, tā nekad nevar piederēt divām dažādām institucionālām vienībām.

Paskaidrojumi

1. Ražošanas procesa skaidrai analīzei ESA ir pieņēmusi viendabīgas ražošanas vienības, kas ļauj izpētīt tehniskās/-saimnieciskās attiecības. Šīs analītiskās vienības izmanto jo īpaši Ievades – izvades tabulām un faktiski atjauno no datiem, kas savākti par novērojamām vienībām, jo tās parasti nevar novērot tieši.

2. Vairums novērojamo vienību ir iesaistītas vienlaicīgi vairākās darbībās. Tās var būt iesaistītas galvenajā darbībā, dažās sekundārās darbībās – t.i., citām nozarēm piederošās darbībās – un dažās palīgdarbībās, piemēram, administrācijā, iepirkumos, pārdošanā tirdzniecībai, uzglabāšanā, labošanā u.c. Ja novērojamā vienība veic galveno darbību, kā arī vienu vai vairākas sekundāras darbības, to sadala pēc atbilstoša viendabīgās ražošanas vienību skaita, un sekundārās darbības pārklasificē pēc dažādām galvenās darbības pozīcijām. No otras puses, novērojamās vienības palīgdarbības nenodala no tām galvenajām vai sekundārajām darbībām, kam tās kalpo.

3. Viendabīgās ražošanas vienību definē neatkarīgi no darbības norises vietas. *ISIC Rev. 3* viendabīgas ražošanas vienību definē tā, lai tā atbilstu vietējai VRV. *ISIC Rev. 3* ievada 112. punktu reglamentē 104. punkts.

F. *Vietējā vienība*

Vietējā vienība ir uzņēmums vai tā daļa (piemēram, cehs, rūpnīca, noliktava, birojs, raktuve vai glabātava), kas atrodas ģeogrāfiski identificētā vietā. Šajā vietā vai no šīs vietas veic saimniecisku darbību, kuras sakarā – ar dažiem izņēmumiem – viena vai vairākas personas strādā (kaut vai tikai nepilnu laiku) vienā un tajā pašā uzņēmumā.

Paskaidrojumi

1. Ja persona strādā vairākās vietās (apkope vai uzraudzība) vai mājās, tad vietējo vienību uzskata par vietu, no kurienes dod norādes vai no kurienes organizē darbu. Ir jābūt iespējai noteikt nodarbinātību, kas attiecas uz jebkuru vietējo vienību. Tomēr visām juridiskām vienībām, kas veido juridisku pamatu uzņēmumam vai tā daļai, ir jābūt vietējai vienībai ar juridisko adresi, pat ja tur neviens nestrādā. Turklāt vietējā vienība var veikt tikai palīgdarbības.

2. Ģeogrāfiski identificētas vietas interpretācijai ir jābūt stingram pamatam: divas vienības, kas pieder vienam un tam pašam uzņēmumam dažādās vietās (pat dalībvalsts vismazākajā administratīvajā vienībā), ir jāuzskata par divām vietējām vienībām. Tomēr viena vietējā vienība var aptvert vairākus blakus esošus administratīvus apgabalus, un šādā gadījumā pēc vienošanās noteicošais faktors ir pasta adrese.

3. Vienības robežas nosaka atbilstoši vietas robežām, kas, piemēram, nozīmē, ka valsts automaģistrāle, kura to šķērso, neskar robežu nepārtrauktību. Definīcija ir līdzīga *ISIC Rev. 3* ievada 101. punktā iekļautajai definīcijai tajā ziņā, ka tā attiecas uz lokalizāciju termina īstajā nozīmē, taču atšķiras no 102. punktā iekļautās definīcijas tajā ziņā, ka šī īstā nozīme nedrīkst mainīties atkarībā no apskatāmās statistikas. Turklāt parasti piemēro vienībā strādājošo personu kritēriju.

4. ESA-REG (ESA reģionālais pielietojums) reģionālās uzskaites nolūkā ir izmantota tā pati vietējās vienības definīcija.

G. *Vietējā darbības veida vienība (vietējā DVV)*

Vietējā darbības veida vienība (vietējā DVV) ir DVV daļa, kas atbilst vietējai vienībai.

Paskaidrojumi

1. Katrā DVV ir jābūt vismaz vienai vietējai DVV; tomēr DVV var veidot vienas vai vairāku vietējo vienību daļu grupa. No otras puses, vietējā vienība noteiktos apstākļos var veidot tikai palīgdarbību grupu. Šādā gadījumā ir iespējama vietējās vienības papildu klasifikācija. Turklāt katrā uzņēmumā vajadzētu būt vismaz vienai vietējai DVV.

2. Vietējā DVV atbilst iestādes operatīvajai definīcijai, kas iekļauta *ISIC Rev. 3* ievada 106. punktā.

H. *Vietējā viendabīgās ražošanas vienība (vietējā VRV)*

Vietējā viendabīgās ražošanas vienība (vietējā VRV) ir viendabīgas ražošanas vienības daļa, kas atbilst vietējai vienībai.

IV IEDAĻA

Papildu paskaidrojumi

A. *Valsts pārvaldes un bezpeļņas iestādes*

1. Valsts pārvaldes iestāžu gadījumā, attiecīgā statistikas vienība statistikas savākšanai un apkopošanai ir ļoti mainīga (piemēram, centrālā pārvalde, sociālās nodrošināšanas iestāde vai reģiona, provinces, departamenta, grāfistes, pašvaldības, aglomerācijas vietējā pārvalde u.c.). Šīs dažādās iestādes kopīgi plāno, uzrauga un pārvalda savu struktūrvienību (kuras var būt ministrijas, ģenerāldirektorāti, direktorāti, nodaļas, aģentūras, biroji u.c.) finanses. Dažas no šīm iestādēm un jo īpaši vietējās pašvaldības iespējams savā darbības veidā ir vairāk neviendabīgas nekā korporatīvie uzņēmumi.

2. Šo iestāžu darbības bieži ir attiecināmas uz *NACE Rev. 1* L iedaļu "Valsts pārvalde un aizsardzība: obligātā sociālā apdrošināšana", lai gan citas iestādes veic darbības, kas galvenokārt attiecas uz citām iedaļām, ieskaitot "Izglītība" (M iedaļa), "Veselības aizsardzība un sociālais darbs" (N iedaļa) un "Pārējās sabiedriskā, sociālā un personālā dienesta darbības" (O iedaļa).

3. Ja virkne ar datiem par privātās nozares vienībām ir jāapvieno ar datiem par šīm valsts pārvaldes un privātām bezpeļņas organizācijām, ko klasificē pēc to saimnieciskās darbības veida, to identifikācija un klasifikācija ir jāveic, izmantojot statistikas vienības, kuras atbilst vienībām, kas ir vistuvāk privātajā nozarē definētajām statistikas vienībām. Tādēļ visus privātajā nozarē izmantotos kritērijus analoģiski piemēro valsts pārvaldes iestādēm. Tas pats attiecas uz privātām bezpeļņas iestādēm.

B. *Palīgdarbības*

1. Darbība ir jāuzskata par palīgdarbību, ja tā atbilst visiem šādiem nosacījumiem:

a) tā kalpo tikai minētajai vienībai: citiem vārdiem sakot, saražotās preces vai pakalpojumus nedrīkst pārdot tirgū;

b) līdzīgās ražošanas vienībās veic līdzīga mēroga salīdzināmu darbību;

c) tās produkcija ir pakalpojumi vai, izņēmuma gadījumā, īslaicīgas lietošanas preces, kas neveido daļu vienības gala produkta (piemēram, nelieli darbarīki vai sastatnes);

d) tā veicina pašas vienības kārtējās izmaksas, t.i., nerada bruto ieguldījumus pamatkapitālā.

2. Atšķirību starp palīgdarbību, galveno un sekundāro darbību var izskaidrot ar dažiem piemēriem šādi:

— nelielu darbarīku ražošana to izmantošanai palīgdarbībai vienībā (saskaņā ar visiem kritērijiem),

— uz pašu rēķina veicams pārvadājums parasti ir palīgdarbība (saskaņā ar visiem kritērijiem),

— savu produktu pārdošana ir palīgdarbība, jo parasti nav iespējams ražot, neveicot pārdošanu. Tomēr, ja ražošanas uzņēmumā ir iespējams identificēt mazumtirdzniecības vietu (tiešai pārdošanai gala lietotājam), kas var būt, piemēram, vietējā vienība, šo tirdzniecības vietu – izņēmuma gadījumā un noteiktu analīžu veikšanai – uzskata par darbības veida vienību. Tad šī novērojamā vienība veido divkāršas klasifikācijas objektu, t.i., pēc darbības (galvenās vai sekundārās), ko tā izpilda uzņēmumā, un pēc savas darbības (mazumtirdzniecība).

3. Tādējādi galvenais noteikums ir tāds, ka, tā kā ražošanas procesi parasti nav dzīvotspējīgi bez palīgdarbību atbalsta, tad šīs palīgdarbības nevajadzētu nošķirt atsevišķās vienībās, pat ja tās veic atsevišķa juridiskā vienība vai atšķirīgā vietā un pat ja veic atsevišķu uzskaiti. Turklāt palīgdarbību neņem vērā, klasificējot tās vienības darbību, kas veic palīgdarbības. Vislabākais piemērs vienībai, kas veic palīgdarbības, ir juridiskās adreses centrālā administratīvā struktūrvienība.

4. Ņemot vērā 1. punktā iekļauto definīciju, par palīgdarbībām nedrīkst uzskatīt šādas darbības:

a) preču ražošana vai padarītais darbs, kas veido daļu no ieguldījumiem pamatkapitālā, jo īpaši celtniecība uz pašu rēķina. Tas atbilst metodei, kas izmantota *NACE Rev. 1*, kurā vienības, kas veic celtniecību uz pašu rēķina, klasificē kā piederīgas celtniecības nozarei, ja ir pieejami dati,

b) ražošana, kuras ievērojamu daļu pārdod komerciāli, pat ja daudz no tās izmanto kā patēriņu saistībā ar galvenajām vai sekundārajām darbībām,

c) preču ražošana, kas vēlāk kļūst par galvenās vai sekundārās darbības izlaides sastāvdaļu, piemēram, kastu, tvertņu u.c. ražošana, ko veic uzņēmuma struktūrvienība tās produktu iepakošanai,

d) enerģijas ražošana (iekšējā spēkstacija vai iekšējais koksēšanas uzņēmums), pat ja to pilnībā izmanto mātes vienības galvenajai vai sekundārajai darbībai,

e) preču iepirkšana tālākai pārdošanai neizmainītā stāvoklī,

f) pētniecība un attīstība. Šīs darbības nav ļoti izplatītas un nerada pakalpojumus, ko izmanto pašreizējā ražošanā.

Visos gadījumos, ja ir pieejami atsevišķi dati par šīm darbībām, tās būtu jāuzskata par atsevišķām darbībām un attiecīgi jāatzīst kā DVV.

5. Ja palīgdarbības veic vienai vienībai, šīs darbības un tajās izmantotie resursi veido daļu šīs vienības darbību un resursu. Tomēr, ja statistikas vienības darbības un atbilstošās palīgdarbības neveic tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā (ko nosaka pēc zonām, kas noteiktas statistikas apsekojumam), iespējams, ir vēlams savākt atsevišķu papildu informāciju par šīm vienībām tajās datu kategorijās, kuras ir jāklasificē pēc ģeogrāfiskajiem apgabaliem, pat ja šīs vienības veic tikai palīgdarbības.

6. Ja palīgdarbības veic galvenokārt divu vai vairāku darbības veida vienību labā, šo palīgdarbību izmaksas ir jāsadala pa visām tām darbības veida vienībām, kas tās atbalsta. Ja ir pieejami dati par to izmaksu īpatsvaru, ko var attiecināt uz katru no šīm atsevišķajām darbībām, attiecīgi būtu jāsadala izmaksas. Tomēr, ja nav pieejama šāda veida informācija, palīgdarbības izmaksas būtu jāsadala starp galvenajām un sekundārajām darbībām proporcionāli izlaides vērtībai, no kuras atskaitītas starpposma cenas, neieskaitot pašu palīgdarbību izmaksas. Ja šī metode praksē izrādās pārāk sarežģīta, palīgdarbības izmaksas var vienkārši sadalīt proporcionāli izlaides vērtībai.

7. Ja palīgdarbības organizē tā, lai apkalpotu divas vai vairāk vienības uzņēmumā, kas sastāv no vairākām vienībām, tās var veidot palīgdarbību grupu atsevišķā vietā. Šajā gadījumā, tāpat kā būtu vēlams pilnībā aptvert noteiktas darbības, pat ja tās veic neatkarīgi vai arī vienības, kas ir iesaistītas vienīgi palīgdarbību veikšanā (piemēram, datoru pakalpojumi), varētu būt lietderīgi pieļaut papildu klasifikācijas. Šim nolūkam šīs palīgvienības varētu klasificēt saskaņā ar to darbībām, kā arī saskaņā ar tās vienības darbību, kurai tās pieder.

8. Iespējams, ka darbību uzsāk veikt kā palīgdarbību, bet vēlāk sāk sniegt pakalpojumus pārdošanai citām vienībām. Šāda veida darbība var attīstīties līdz tā pārstāj būt par palīgdarbību, un tādēļ ir jāuzskata par vienu no vienības galvenajām vai sekundārajām darbībām. Vienīgais veids, kā izlemt, vai konkrētā darbība būtu jāuzskata par palīgdarbību vai arī galveno vai sekundāro darbību, ir tās nozīmes novērtēšana uzņēmumā kopumā.

C. *Konspektīva tabula pēc darbības un vietas*

Viena vai vairākas darbības	Viena vai vairākas vietas Uzņēmums Institucionāla vienība	Viena vieta Vietējā vienība
Viena darbība	DVV VRV	Vietējā DVV Vietējā VRV